

PRACTICA PEDAGOGICĂ

I. 1. Aspecte generale

Activitatea de practică pedagogică reprezintă un segment de o importanță covârșitoare pentru conturarea (și chiar formarea) unor competențe profesionale. Ea sintetizează, într-o formă aplicativă, pregătirea psihopedagogică și metodică a studenților în calitatea lor de viitori profesori, reprezentând, în același timp, o sursă de noi cunoștințe, un mijloc de aprofundare și de lărgire a cunoașterii.

Obiectivul fundamental al practicii pedagogice urmărește formarea competențelor specifice profesiei de dascăl prin:

- cunoașterea aspectelor organizatorice, de conținut și de conducere a școlii;
- atribuirea unor activități didactice și metodice studenților;
- cunoașterea de către studenți a activităților educative din școală;
- studierea și cunoașterea personalității elevilor;
- cercetarea și înțelegerea unor probleme psihopedagogice specifice ciclului gimnazial sau liceal.

Pentru ca practica pedagogică să-și poată atinge obiectivul specific, dar și obiectivele generale din cadrul pregătirii studenților, o importanță deosebită o are nu numai dimensiunea sa cantitativă (două semestre a 14 săptămâni, cu patru ore pe săptămână), ci și cea calitativă – ne referim aici la organizarea optimă, asigurarea conducerii sale de către cadre didactice cu recunoscută competență didactică, desfășurarea efectivă în cele mai bune condiții.

Se cunoaște foarte bine că nivelul pregătirii pedagogice a viitorilor profesori implică nu numai însușirea unor cunoștințe teoretice din domeniul pedagogiei, psihologiei și al metodicii, ci și formarea unor deprinderi didactico-metodice. Ori, formarea acestora nu este posibilă decât prin exerciții practice, știut fiind că exercițiul este calea principală de formare a oricăror priceperi și deprinderi.

Prezentul **Ghid** este conceput de autori atât ca sursă de informație pentru studenți și profesorii debutanți, cât și ca ilustrare a ceea **ce trebuie să facă** și, mai ales, **cum trebuie să facă** cel care se află într-una din cele două ipostaze (fie la lecțiile de probă ori finale din cadrul practicii pedagogice, fie propriu-zis la clasă, în primii ani de carieră didactică).

Fiind o disciplină facultativă, în momentul de față, în planul de învățământ al facultăților, practica pedagogică îndeplinește, totuși, sarcini pe care nici una din disciplinele universitare nu le posedă (o perioadă de timp, după reforma învățământului din 1948, practica pedagogică a fost tratată ca o „cenușăreasă” a învățământului superior românesc, fiind plasată la periferia acestuia – circa 5% din planul de învățământ, în vreme ce în Franța, Marea Britanie, S.U.A. reprezenta circa 20%!). Între acestea, ni se par foarte relevante următoarele:

a) îi introduce pe studenți în atmosfera școlii și îi familiarizează cu anumite comportamente care nu pot fi întâlnite în afara școlii;

b) în orele de practică pedagogică, studenții se întâlnesc cu „obiectul viu” al viitoarei lor profesii – copilul în ipostaza de elev;

c) îi pune pe studenți în situații didactico-educative reale, oferindu-le prilejul trecerii de la teorie la practică (între altele, **acum** conștientizează studentul că între a ști un lucru și a-i face și pe alții să-l știe este o distanță mare);

d) oferă studenților modele de activități didactico-educative, de școli și de profesori.

Așadar, aportul decisiv (și specific) al practicii pedagogice este concretizat în **întâlnirea studentului cu atmosfera, ordinea și organizarea școlii, cu exercițiul didactico-educativ, cu elevul și cu modele de școli, profesori și de activități**. Altfel spus, practica pedagogică reprezintă o modalitate de testare și modelare a aptitudinilor și atitudinilor necesare activității didactice, o etapă experimentală de transfer a studentului din poziția **R** (factor de recepție, factor dirijat) în poziția **S** (emițător de stimuli, factor de dirijare).

Dar, întrucât intervalul de timp alocat practicii pedagogice este relativ scurt (adăugăm și numărul mare de studenți aflați, concomitent, la practică), iar practicanții trebuie să se acomodeze cu multitudinea de forme de activitate din școală, dar, mai ales, să realizeze un minimum de activități și demonstrații practice, ilustrative, activitatea de practică pedagogică are și sarcina de a forma studenților o atitudine pozitivă în legătură cu profesiunea didactică – aceea că în timpul studenției aceasta nu poate fi însușită (stăpânită) o dată pentru totdeauna.

Aceasta și pentru că, în mediul universitar, persistă încă eroarea potrivit căreia dacă un student „știe carte” și este bine informat poate să și predea bine.

S-a constatat, însă, că studenții de astăzi sunt mai familiarizați cu munca de cercetare, de investigare și elaborare de studii și mai puțin cu măiestria didactică, de altminteri foarte

complexă și pretențioasă. Foarte bine informați, prin prelegerile erudite în fapte și date ale profesorilor din facultăți, dar puși în postura de dascăli, adică să învețe pe alții, studenții nu fac (aproape întotdeauna) altceva decât să-i imite pe propriii lor profesori, alunecând în greșeala de a fi simpli transmițători de informație și, totuși, crezând că astfel au realizat o lecție modernă!

Față de complexa realitate școlară – și, mai ales, într-un moment când se dorește identificarea unor noi căi și mijloace de predare mai eficientă a **Istoriei** – studentul (viitor profesor) trebuie să adopte o atitudine activ-creatoare, de neconținută pregătire și perfecționare.

I. 2. Factorii care contribuie la organizarea și conducerea practicii pedagogice

Organizarea și conducerea practicii pedagogice sunt elemente premergătoare importante pentru buna ei desfășurare, deoarece de nivelul organizării și conducerii ei depinde, în cea mai mare măsură, eficacitatea acesteia.

Poate cel mai însemnat factor al eficienței în activitatea practică îl constituie integrarea pregătirii de specialitate cerințelor practicii școlare, mai ales că, de multe ori, pregătirea de specialitate se realizează ca un fapt în sine, fără a se urmări și transpunerea ei în practică.

În activitatea de practică pedagogică sunt implicați atât factori din instituția de învățământ superior, cât și din instituțiile școlare model (școli de aplicație sau școli de bază). Din cadrul Universității sunt implicați: prorectorul responsabil cu activitatea didactică, prodecanul facultății respective, șefii catedrelor de specialitate și al celei de pedagogie, directorul Departamentului pentru Pregătirea Personalului Didactic, metodicianul facultății respective.

Din școlile de bază se ocupă de organizarea și conducerea practicii pedagogice profesori de o recunoscută anvergură profesională, numiți profesori-mentori.

Profesorul metodician de specialitate organizează și îndrumă activitatea de practică pedagogică din facultatea respectivă. El participă, în colaborare cu profesorii-mentori, la planificarea întregii activități instructiv-educative pe care o vor desfășura studenții în respectivele școli. De asemenea, are obligația de a verifica modul cum practicanții îndeplinesc sarcinile stabilite, portofoliile acestora, ca și toate documentele practicii pedagogice la încheierea acestei activități.

În scopul cunoașterii și îndrumării cât mai eficiente a activității studenților, metodicianul trebuie să asiste la lecții de probă și finale susținute de practicanți, la diverse alte activități din școală sau extrașcolare și să participe la analiza acestora. El trebuie să fie primul care să-i orienteze pe studenți în cunoașterea aspectelor din munca didactică, acordând atenție atât laturii instructive, cât și celei educative. Tot metodicianul apreciază, la finalul acestei activități, munca studenților și a profesorilor-mentori din școlile de bază.

Profesorii-mentori au rolul principal în inițierea studenților în munca la catedră, dețin o bogată experiență didactică și constituie, totodată, un model profesional pentru studentul

practicant. Profesorii-mentori susțin lecții demonstrative în fața studenților (oferind, astfel, modele de organizare și desfășurare a activității în clasă), le îndrumă activitatea de întocmire a planificărilor calendaristice și de proiectare a unităților de învățare, participă la analiza lecțiilor (atât a celor demonstrative, cât – mai ales – a celor susținute de studenți). Prin repartizarea unor sarcini concrete studenților, prin acordarea de consultații și îndrumări în vederea pregătirii lecțiilor, profesorii-mentori contribuie la formarea și cristalizarea unor priceperi și deprinderi corecte în activitatea de predare – învățare - evaluare de către studenții practicanți.

Profesorii-mentori dețin evidența muncii desfășurate la practică de o grupă de studenți, participă nemijlocit la acțiunea de evaluare a acestora, devenind colaboratorii cei mai apropiați ai profesorului - metodician.

I. 3. Conținutul practicii pedagogice

Activitatea de practică pedagogică se desfășoară pe grupe de studenți (maxim 10 pe grupă), succesiv predării disciplinelor de cultură profesională – pedagogie, psihologie școlară, didactica specialității, în școli special nominalizate (numite, cum deja am arătat, școli de aplicație sau școli de bază, adevărate „laboratoare” în care studenții iau contact cu realitatea viitoarei lor profesiuni și exersează „pe viu” pregătirea lor practică).

Regulamentul de Organizare și Desfășurare a Practicii Pedagogice a Studenților (intrat în vigoare în 1998) stabilește ca „activitatea de practică pedagogică să se desfășoare în perioada comună semestrelor școlare și universitare, patru ore pe săptămână, conform orarului profesorilor-mentori” (prevedere inclusă și în **Protocolul** încheiat de Universitatea „Al. I. Cuza” cu Inspectoratul Școlar al Județului Iași).

Relația dintre obiectivele practicii pedagogice și conținuturile acesteia se concretizează, progresiv, în următoarele etape:

- 1) etapa de asistență și observare a procesului instructiv-educativ (**practica observativă**);
- 2) etapa lecțiilor și activităților de probă;
- 3) etapa lecției finale și a activităților adiacente acesteia (etapele 2 și 3 reprezintă **practica pedagogică desfășurată**).

În **etapa de asistență și observare** studentul realizează planificări semestriale și anuale, proiecte de tehnologie didactică, realizează – independent – o analiză cuprinzătoare a unei lecții demonstrative susținute de profesorul-mentor. De asemenea, studentul mai trebuie să:

- asiste la 4-5 lecții demonstrative, de diferite tipuri;
- noteze în caietul de practică observațiile referitoare la lecțiile asistate;
- participe la toate activitățile preliminare etapei lecțiilor de probă;
- studieze cu atenție programa școlară, planificarea calendaristică, manualul utilizat la clasele respective;
- participe ori să se familiarizeze cu organizarea și îndrumarea activităților extrașcolare din instituția unde efectuează practica pedagogică.

Etapa lecțiilor de probă presupune introducerea treptată și preluarea de către studenți a sarcinilor didactice concrete, respectiv predarea unor lecții de specialitate (se recomandă

efectuarea a 4-5 lecții de probă de către fiecare student). Pe lângă aceste activități, studentul:

susține o oră de dirigenție sau o altă activitate educativă (vizită, lectorat cu părinții);

participă la analiza lecțiilor colegilor din grupa de practică pedagogică;

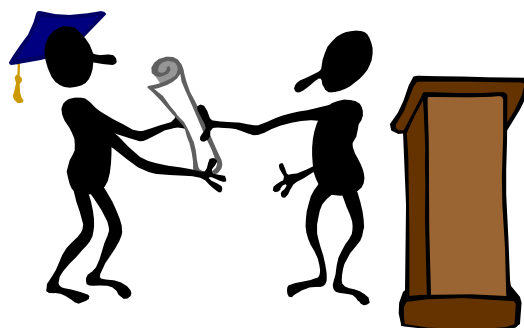
realizează, în scris, caracterizarea claselor la care a susținut lecțiile de probă, completând și fișa psihopedagogică a doi elevi;

participă la cercurile pedagogice ale profesorilor din localitate, la ședințele cercului de istorie din școala respectivă.

Observând și, apoi, aplicând în practică cele însușite, studentul învață din analiza propriilor observații și din cele formulate de profesorul-mentor ori de colegi, dobândind, treptat, priceperile și abilitățile profesionale solicitate de statutul de cadru didactic.

Etapa lecției finale reprezintă „punctul terminus” al pregătirii teoretico-practice a studenților, viitori profesori, aceștia trebuind să demonstreze, în această etapă, că au atins performanțe de competență profesionale compatibile cu statutul de cadru didactic calificat. O însușire cât mai aprofundată a tehnologiei didactice moderne, a algoritmului proiectării didactice, precum și o conștientizare a rolului fiecărei secvențe din acest algoritm sunt de natură să probeze, în mod elocvent, competențele studentului care a încheiat activitatea de practică pedagogică.

În acest mod, ies pregnant în evidență și valențele formative, educative, ale disciplinei **Istorie**, care nu mai poate fi considerată un obiect de învățământ în care memorarea, povestirea și repovestirea trecutului dețin locul cel mai însemnat.

I. 4. Evaluarea rezultatelor activității de practică pedagogică a studenților

Prin evaluarea acestei activități se urmărește să se determine în ce măsură au fost atinse de către studenți obiectivele practicii pedagogice.

Cele mai importante aspecte care vor fi evaluate sunt următoarele:

- ✍ pregătirea studentului pentru lecție (întocmirea proiectului didactic, utilizarea mijloacelor de învățământ);
- ✍ realizarea științifică și metodică a lecțiilor;
- ✍ calitatea autoanalizelor asupra activităților pe care le-a desfășurat la clasă;
- ✍ comportamentul general (verbal, nonverbal) al studentului la lecțiile susținute;
- ✍ calitatea analizelor efectuate la lecțiile ținute de către colegii săi.

Analiza activității se realizează de către profesorul-metodician și de către profesorul-mentor al grupei respective de studenți, în prezența acestora din urmă, avându-se în vedere atât calitatea lecțiilor de probă și, mai ales, a lecției finale, cât și buna întocmire și actualizare a *Portofoliului*.

